

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 10-00-2.....2.8.:02- 2018

На Ваш № 11 КД / 16.01.2018 г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Бх. № 105 КД 13/14г
Дата 01.03.18г.

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Щ Е
от
ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
по
КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 13/2017 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 16 януари 2018 г. в качеството ми на министър на правосъдието съм конституирана като заинтересована институция по конституционно дело № 13 за 2017 г., образувано на 11.12.2017 г. по искане на пленума на Върховния административен съд за даване на задължително тълкуване на чл. 125, ал. 2 от Конституцията във връзка с отговор на въпроса: „Разпоредбата на чл. 125, ал. 2 от Конституцията на Република България задължава ли Върховния административен съд да се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите като първа инстанция?“.

С посоченото определение искането е допуснато за разглеждане по същество, като с оглед на предмета на делото съдът е конкретизирал, че искането е за тълкуване на разпоредбата на чл. 125, ал. 2, предложение първо.

По допуснатото тълкувателно питане изразявам следното становище:

В разпоредбата на чл. 125 от Конституцията е дефинирана компетентността на Върховния административен съд (ВАС). В чл. 125, ал. 1 от основния закон е уредена надзорната функция на ВАС, която се изразява в уеднаквяване на съдебната практика по правоприлагането в административното правораздаване. Това уеднаквяване се постига не само чрез неправосъдната функция на ВАС за осъществяване на задължително нормативно тълкуване на приложимите закони в неговата практика, но и в дейността му на касационен съд, който разрешава конкретни административни спорове като висша инстанция в административното правораздаване.

В самостоятелен текст (ал. 2 на чл. 125) конституционният законодател определя друга, различна от касационната, компетентност на Върховния административен съд – да се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите, както и на други актове, посочени в закона. За сравнение - в разпоредбата на чл. 124 от Конституцията в единствен текст е уредена само ролята на Върховния касационен съд като осъществяващ върховен съдебен надзор по дейността на правоприлагането от общите съдилища. Систематичното тълкуване на текста на чл. 125, ал. 2 води до несъмнения извод, че в него е уредена компетентността на ВАС да се произнася като първа инстанция по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите. Това становище се подкрепя и от Решение № 13 от 1993 г. на КС на РБ по к.д. № 13/93 г., както и от Решение № 4 от 1998 на КС на РБ по к.д. № 16/97 г.

В Решение № 13 от 1993 г. по к.д. № 13/93 г. Конституционният съд постановява, че Върховният съд е компетентен да упражнява правомощията на Върховния административен съд по чл. 125, ал. 2 от Конституцията при спорове за законност на актовете на Министерския съвет и на министрите до приемане на новите устройствени и процесуални закони за съдебната власт, като видно от мотивите към решението иманентно приема, че става въпрос за функцията на този съд като първа инстанция: „Неоснователно е твърдението, че при действието на новата Конституция Върховният съд е компетентен да отменя само тези актове на Министерския съвет и други държавни органи, които противоречат на Указ № 56 за стопанската дейност, но няма право да отменя актове, които противоречат на други закони. Подобно разбиране е в противоречие не само с разпоредбата на чл. 120, но противоречи изцяло на идеите на самата Конституция, в чийто дух трябва да се тълкуват нейните норми.“

В същия смисъл е и Решение № 4 от 1998 на КС на РБ по к.д. № 16/97 г. Конституционният съд приема, че нормата на чл. 6, ал. 6, изр. 1 ЗОСОИ е противоконституционна относно обжалването на решенията и мълчаливите откази на министри пред окръжните съдилища. Според Конституционния съд: „По силата на прякото действие на Конституцията - чл. 125, ал. 2 от Конституцията, тези актове подлежат на обжалване пред Върховния административен съд. Върховният административен съд е компетентен да проверява актове на министри, когато те имат административен характер.“

Не подкрепям разбирането на вносителя на искането, че ВАС се произнася по спорове за законността на актове на Министерския съвет и на министрите само като касационна инстанция и по следните съображения:

Конституционният съд в редица свои решения (Решение № 16 от 1998 г. по к.д. № 7/98 г., Решение № 27 от 1998 г. по к.д. № 20/98 г., Решение № 2 от 2005 г. по к.д. № 9/2004 г.) приема, че изброяването на съдилищата в текста на чл. 119, ал. 1 на Конституцията предпоставя принципно съществуването на касационното обжалване, но тълкуването на тази конституционна разпоредба не разкрива съществуването на конституционен императив в този смисъл. Конституционният съд намира, че на триинстанционното (касационното) производство трябва да се гледа като на принципно и преобладаващо разрешение, от което са възможни изключения.

Поради това, че инстанционността не е определена в Конституцията, положението на касационна инстанция на ВАС е само възможност, а не и задължителна хипотеза. Конституционният законодател предоставя инстанционната уредба на процесуалните закони и доколкото Административнопроцесуалният кодекс предвижда двуинстанционното разглеждане на административните дела, ВАС има положението на касационна инстанция по основната категория административни спорове, включително и по обжалване на решенията, постановени от него като първа инстанция по обжалвани актове на Министерския съвет и на министрите. Съгласно посочената по-горе практика на Конституционния съд това конституционно разрешение дава възможност на законодателя да стеснява кръга на обжалваемите актове по съображения със значение на процесуални ценности.

За разлика от тази хипотеза произнасянето на ВАС по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите като първа инстанция е задължително по силата на чл. 125, ал. 2 от Конституцията.

Това е мотивирано от важността на обществените отношения. Смисълът е възлагане на контрола на актовете на висшата изпълнителна власт директно на ВАС, като висш съд в административното правораздаване, притежаващ необходимото ниво на компетентност да осъществи това свое правомощие в качеството си на първа инстанция по тях.

Поради изложеното смятам, че правилният отговор на тълкувателното питане е: „Разпоредбата на чл. 125, ал. 2 от Конституцията на Република България задължава Върховния административен съд да се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите като първа инстанция“.

С УВАЖЕНИЕ,

ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО